

Motion till riksdagen 2025/26:357

av **Camilla Hansén m.fl. (MP)**

med anledning av prop. 2025/26:10 Skärpta krav i kommunal vuxenutbildning i svenska för invandrare (sfi)

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att rätten att delta i sfi ska gälla i fyra år med möjlighet till förlängning om det finns särskilda skäl och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att möjligheterna att kombinera sfi med yrkesutbildning måste fortsätta förstärkas, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

Motivering

Regeringen föreslår i proposition 2025/26:10 en rad skärpningar av kraven inom kommunal vuxenutbildning i svenska för invandrare (sfi). Miljöpartiet anser att kvaliteten behöver öka och att genomströmningen behöver förbättras i sfi-systemet för att fler nyanlända snabbare ska få tillräckliga språkkunskaper för att etablera sig i samhället och på arbetsmarknaden. Miljöpartiet ser att en sfi med högre kvalitet, som påbörjas tidigare och som är enklare att kombinera med arbete är viktig framåt.

Regeringens förslag att begränsa rätten till sfi till tre år är dock en alltför snäv och dåligt underbyggd tidsram som riskerar att bli kontraproduktiv. Förslaget avviker från utredarens förslag om en fyraårig tidsgräns, utan att regeringen presenterar en övertygande motivering för denna skärpning.

En kort tidsgräns straffar individen i stället för att åtgärda systemfel

Att införa en godtycklig tidsgräns löser inte de grundläggande problemen med sfi, vilka ofta handlar om bristande resurser, stora undervisningsgrupper, låg lärartäthet, för få legitimerade lärare och otillräcklig anpassning till individens unika förutsättningar. I stället för att investera i kvalitet och flexibilitet väljer regeringen att införa en stoppklocka som lägger ansvaret på den enskilda eleven.

Regeringens förslag riskerar att skapa ett A- och B-lag där de med god studievana och gynnsamma förutsättningar klarar den korta tidsgränsen, medan de som behöver mest stöd lämnas efter. Som regeringen själv medger i propositionen kommer det särskilt att drabba

- personer med kort eller ingen skolbakgrund
Som bl.a. Botkyrka kommun och Specialpedagogiska skolmyndigheten (SPSM) påpekar behöver elever på studieväg 1, som ofta saknar grundläggande läs- och skrivfärdigheter, betydligt längre tid än tre år. Att stänga dörren för dem är att ge upp om de som mest behöver tillräckligt lång tid i en högkvalitativ utbildning.
- kvinnor
Flera remissinstanser, som Diskrimineringsombudsmannen och Jämställdhetsmyndigheten, lyfter att kvinnor oftare är föräldralediga under längre perioder. En strikt löpande tidsgräns kommer oproportionerligt att missgynna kvinnor och deras möjlighet till etablering.
- personer som kombinerar studier med arbete
För att inte skapa inlåsnings effekter, där individer väljer bort arbete för att inte förlora sin rätt till sfi, måste systemet vara flexibelt. Många, inklusive Svenskt Näringsliv, påpekar vikten av att kunna kombinera arbete och studier, vilket ofta förlänger studietiden.
- personer med funktionsnedsättning eller ohälsa
Som bl.a. Hörselskadades Riksförbund och SPSM framhåller tar förslaget inte tillräcklig hänsyn till de behov som personer med funktionsnedsättningar eller perioder av sjukdom har av en anpassad studietakt.

Möjligheten till förlängning vid "särskilda skäl" är otillräcklig. Den skapar en rättsosäkerhet där enskilda kommuners tolkningar kommer att avgöra individers framtid. Det riskerar att leda till en omfattande administration och godtycklighet, snarare än ett reellt stöd.

Fokus på kvalitet, flexibilitet och resurser

Miljöpartiet anser att vägen till en effektivare sfi går via investeringar i kvalitet, individanpassning och större möjlighet att kombinera sfi och jobb, inte genom alltför strikta tidsgränser. Vi vill se en utbildning som bygger på varje individs potential och som ger reella förutsättningar för ett livslångt lärande.

En lång rad remissinstanser, däribland fackförbund, myndigheter och kommuner, har varnat för att en treårsgräns är för kort. Den riskerar att leda till att ett stort antal elever inte hinner slutföra sin utbildning, vilket i förlängningen skapar utanförskap i stället för integration.

I stället för en tidsgräns bör följande åtgärder prioriteras:

- Säkra resurser för högre kvalitet: Öka resurserna till komvux för att garantera mindre undervisningsgrupper, högre lärartäthet, legitimerade lärare och bättre anställningsvillkor.
- Stärkt individanpassning och flexibilitet: Bygg ut möjligheterna att kombinera sfi med yrkesutbildning, praktik, förvärvsarbete och föräldraledighet. Utbildningen ska anpassas efter elevens livssituation, inte tvärtom.
- Obligatorisk kartläggning med reella stödinsatser: Förslaget om en inledande kunskapsbedömning är bra, men det måste kopplas till en garanti om adekvat stöd. Elever med kort skolbakgrund måste få det stöd de behöver från start.
- Rätt till sfi för asylsökande: Ge asylsökande rätt till sfi från dag ett. Att vänta med språkinläring är ett slöseri med både mänsklig potential och samhällets resurser.

Att lära sig ett nytt språk är nyckeln till integration, arbete och delaktighet i demokratin. Att neka människor denna möjlighet efter en alltför skarp och kort tidsgräns är att aktivt skapa utanförskap. Det är en kortsiktig och inhuman politik som Sverige inte ska bedriva.

Camilla Hansén (MP)

Leila Ali Elmi (MP)

Jan Riise (MP)

Ulrika Westerlund (MP)

Annika Hirvonen (MP)

Nils Seye Larsen (MP)